

Arbetslivskommissionen för rehabilitering och stärkandet av delaktighet, lägesbild 2022–2023

Arbetslivskommissionen har utarbetat en lägesbild över kvaliteten på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnande inom sitt område. Till arbetskommissionernas uppgifter hör att årligen producera information om kvaliteten på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnandet inom den egna branschen (Statsrådets förordning om yrkesutbildning 673/2017). För detta uppdrag har arbetslivskommissionerna haft tillgång till uppgifter om uppföljning, bedömning och respons, bland annat utbildningsförvaltningens statistik- och styrningstjänster och i den nationella informationsresursen KOSKI. Uppgifterna om utförda studieprestationer 2022 gjordes tillgängliga för kommissionerna våren 2023. Eventuella korrigeringar som läroanstalterna har gjort i KOSKI-informationen efter denna tidpunkt visas inte i denna lägesbild. Detta gäller även statistiken över mängden utförda studieprestationer 2023 som tagits fram ur informationsresursen KOSKI i början av 2024. De granskade prestationsmängderna publiceras senare i utbildningsförvaltningens statistiktjänst Vipunen.fi. De uppgifter som har utnyttjats i lägesbilden har plockats direkt från informationsresursen KOSKI i den form som läroanstalterna har uppgett dem. Statistiken kan innehålla bristfälliga eller felaktiga uppgifter. Till exempel på grund av tekniska orsaker har alla uppgifter som antecknats i läroanstalternas egna studiehanteringssystem inte överförts korrekt till KOSKI och då syns uppgifterna i statistiken som "inga uppgifter"/"har inte meddelats". De examina som är i övergångsperioden ingår inte i de kvantitativa uppgifterna. I utbildningsanordnarnas anordnartillstånd bestäms utbildningsanordnarnas aktivitet utifrån om utbildningsanordnaren/läroanstalten registrerat examens- eller examensdelsprestationer i den KOSKI-data från 2022 eller 2023 som tillställts kommissionen. Även kommissionernas besöksrapporter, begäran om rättelse och utlåtanden har använts som källmaterial.

Antal avlagda examina och examensdelar

	2022	2023	2022	2023
Avläggande av examina och examensdelar	hel examen	hel examen	examensdelar	examensdelar
Specialyrkesexamen i rehabiliterings- stöd- och handledningstjänster	433	304	1804	1359
Kompetensområdet för arbetslivsträning	335	232		
Kompetensområdet för funktionshinderområdet och särskilt stöd	93	63		
Kompetensområdet för handledning i synrehabilitering	3	6		
Inga uppgifter	2	3		
Yrkesexamen i mentalhälsoarbete och missbrukarvård	218	186	959	784
Specialyrkesexamen i mentalhälsoarbete och missbrukarvård	301	231	1168	1096
Yrkesexamen inom funktionshinderområdet	26	100	262	433
Kompetensområdet för arbete med personer med intellektuell funktionsnedsättning	16	61		
Kompetensområdet för personlig assistans	9	38		
Inga uppgifter	1			
Två kompetensområden		1		
Specialyrkesexamen i äldreomsorg	314	298	1376	1426
Kompetensområdet för stöd till personer med minnesstörning eller minnessjukdom	142	157		
Kompetensområdet för vård i livets slutskede	124	94		

Kompetensområdet för servicehandledning för äldre	23	18		
Kompetensområdet för handledning av äldre	4	7		
Två kompetensområden	8	19		
Inga uppgifter	13	3		
Totalt	1292	1119	5569	5098

Utveckling av antalet examina och examensdelar

Hela examensprestationer	hel examen		förändrings-%
	2022	2023	
Specialyrkesexamen i rehabiliterings- stöd- och handledningstjänster	433	304	-30 %
Yrkesexamen i mentalhälsoarbete och missbrukarvård	218	186	-15 %
Specialyrkesexamen i mentalhälsoarbete och missbrukarvård	301	231	-23 %
Yrkesexamen inom funktionshinderområdet	26	100	285 %
Specialyrkesexamen i äldreomsorg	314	298	-5 %

Examensdelsprestationer	examensdelar		förändrings-%
	2022	2023	
Specialyrkesexamen i rehabiliterings- stöd- och handledningstjänster	1804	1359	-25 %
Yrkesexamen i mentalhälsoarbete och missbrukarvård	959	784	-18 %
Specialyrkesexamen i mentalhälsoarbete och missbrukarvård	1168	1096	-6 %
Yrkesexamen inom funktionshinderområdet	262	433	65 %
Specialyrkesexamen i äldreomsorg	1376	1426	4 %

Examensdelar som mål/hel examen som mål

Hel examen som mål (enligt examensdel)	2022	2023	förändrings-%
Specialyrkesexamen i rehabiliterings- stöd- och handledningstjänster	1690	1260	-25 %
Yrkesexamen i mentalhälsoarbete och missbrukarvård	895	730	-18 %
Specialyrkesexamen i mentalhälsoarbete och missbrukarvård	1126	1025	-9 %
Yrkesexamen inom funktionshinderområdet	240	397	65 %
Specialyrkesexamen i äldreomsorg	1135	1109	-2 %

Examensdelar som mål (enligt examensdel)	2022	2023	förändrings-%
Specialyrkesexamen i rehabiliterings- stöd- och handledningstjänster	114	99	-13 %
Yrkesexamen i mentalhälsoarbete och missbrukarvård	64	54	-16 %
Specialyrkesexamen i mentalhälsoarbete och missbrukarvård	42	71	69 %
Yrkesexamen inom funktionshinderområdet	22	36	64 %
Specialyrkesexamen i äldreomsorg	241	317	32 %

Reflektioner

Utveckling av antalet examina och examensdelar

Yrkesexamen i mentalhälsoarbete och

missbrukarvård: antalet prestationer har minskat gällande både hela examen och examensdelar.
Specialyrkesexamen i mentalhälsoarbete och

missbrukarvård: antalet avlagda hela examina har minskat, antalet avlagda examensdelar har ökat något.
Yrkesexamen inom funktionshinderområdet: antalet avlagda hela examina och examensdelar har ökat.
Specialyrkesexamen i äldreomsorg: antalet avlagda hela examina har minskat något, antalet avlagda examensdelar har ökat klart. Specialyrkesexamen i rehabiliterings- stöd- och handledningstjänster: antalet hela examina och antalet examensdelar har minskat. Examen är dock den kvantitativt största examen inom branschen.

Förändringar i antalet prestationer

Yrkesexamen i mentalhälsoarbete och missbrukarvård: hela examen –32, examensdel –91. Specialyrkesexamen i mentalhälsoarbete och missbrukarvård: hela examen –70, examensdel +10. Yrkesexamen inom funktionshinderområdet: hela examen +74, examensdel +224. Specialyrkesexamen i äldreomsorg: hela examen -16, examensdel +115.

Examina eller examinas kompetensområden med marginella prestationer

Yrkesexamen inom funktionshinderområdet: Kompetensområdet för personlig assistans + Kompetensområdet för intellektuell funktionsnedsättning 1 prestation.

Specialyrkesexamen i äldreomsorg: Alla kompetensområden har avlagts, det populäraste har varit Minnesskötare (SYE). I specialyrkesexamen i rehabiliterings-, stöd- och handledningstjänster har det gjorts få prestationer inom kompetensområdet för handledning i synrehabilitering.

Anordnande av examina

Anordnartillstånd / Aktiva utbildningsanordnare *

Examen	Anordnartillstånd 2022	Anordnartillstånd 2023	Aktiva anordnare 2022	Aktiva anordnare 2023
Specialyrkesexamen i rehabiliterings- stöd- och handledningstjänster	33	34	24	25
Yrkesexamen i mentalhälsoarbete och missbrukarvård	33	24	25	17
Yrkesexamen i mentalhälsoarbete och missbrukarvård	28	18	22	17
Yrkesexamen inom funktionshinderområdet	40	39	19	23
Specialyrkesexamen i äldreomsorg	40	40	32	27

Reflektioner

Förändringar i antalet tillstånd för anordnande av examen

Yrkesexamen och specialyrkesexamen i mentalhälsoarbete och missbrukarvård: i båda fallen har antalet anordnartillstånd minskat betydligt. Yrkesexamen inom funktionshinderområdet: antalet anordnartillstånd är nästan oförändrat 2023. Specialyrkesexamen i äldreomsorg: antalet anordnartillstånd är oförändrat, men antalet aktiva anordnare har minskat. I specialyrkesexamen i rehabiliterings-, stöd- och handledningstjänster har både antalet anordnartillstånd och antalet aktiva anordnare ökat med en.

Anordnande av examina och fördelning av avläggandet av examina/examensdelar mellan utbildningsanordnare

Yrkesexamen i mentalhälsoarbete och missbrukarvård: variationsintervallet är stort (4–44 examina), en betydande utbildningsanordnare (44 examina), de övriga har 4–16 examina per år. Specialyrkesexamen i mentalhälsoarbete och missbrukarvård: variationsintervallet är stort (2–57 examina). Tio utbildningsanordnare har 10 eller fler examina per år, sju har 7 eller färre. Yrkesexamen inom funktionshinderområdet: Yrkesexamen

inom funktionshinderområdet: Variationsintervallet är 1–13 examina. Fyra utbildningsanordnare har fler än tio examina.

Specialyrkesexamen i äldreomsorg: antalet anordnartillstånd är oförändrat, men antalet anordnare av aktiva anordnare har minskat med fem och det är en betydande ändring. Endast 27/40 är aktiva. Variationsintervallet är stort (46–1), men från föregående år 2022 finns det flera anordnare vars antal avlagda examina har ökat. Skillnaderna mellan dem som ordnar flest examina (de tre som ordnar flest examina) har jämnats ut. Desamma är fortsättningsvis störst.

Examensanordnandets geografiska och språkliga täckning

Yrkesexamen i mentalhälsoarbete och missbrukarvård: Norra Finland är sämst representerat, annars är fördelningen jämn. Specialyrkesexamen i mentalhälsoarbete och missbrukarvård: hela landet är väl representerat. Yrkesexamen inom funktionshinderområdet: Ordandet av examina fokuserar på Södra, Mellersta och Östra Finland. Den nordligaste anordnaren är i Kajana. Examensspråk finska 96 % och svenska 4 %.

Specialyrkesexamen i äldreomsorg: examina ordnas främst i Östra och Mellersta Finland. I Norra Finland avläggs mycket få examina, men så att det nu redan fanns två examinander i Rovaniemi. I huvudsak avläggs examina på finska (97,65 %), men även på svenska (2,35 %). I specialyrkesexamen i rehabiliterings-, stöd- och handledningstjänster har alla examina avlagts på finska.

Kvalitet på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnande

Fördelning av platserna för yrkesprov 2022

Examen	arbetsplats	läroanstalt	arbetsplats och läroanstalt	inga uppgifter
Specialyrkesexamen i rehabiliterings- stöd- och handledningstjänster	92 %	2 %	4 %	2 %
Yrkesexamen i mentalhälsoarbete och missbrukarvård	95 %	1 %	3 %	1 %
Yrkesexamen i mentalhälsoarbete och missbrukarvård	94 %	0 %	4 %	2 %
Yrkesexamen inom funktionshinderområdet	96 %	1 %	2 %	1 %
Specialyrkesexamen i äldreomsorg	89 %	0 %	5 %	3 %

Fördelning av platserna för yrkesprov 2023

Examen	arbetsplats	läroanstalt	arbetsplats och läroanstalt	inga uppgifter
Specialyrkesexamen i rehabiliterings- stöd- och handledningstjänster	82 %	0,52 %	3 %	15 %
Yrkesexamen i mentalhälsoarbete och missbrukarvård	83 %	0 %	5 %	12 %
Yrkesexamen i mentalhälsoarbete och missbrukarvård	86 %	0 %	3 %	11 %
Yrkesexamen inom funktionshinderområdet	73 %	1 %	2 %	23 %
Specialyrkesexamen i äldreomsorg	82 %	0,42 %	2 %	16 %

Förverkligande av tvåpartsbedömningen av yrkesinriktade examensdelar i bedömningen 2022 och 2023*

Examen	lärare och representant för arbetslivet 2022	lärare och representant för arbetslivet 2023	inga uppgifter 2022	inga uppgifter 2023
Specialyrkesexamen i rehabiliterings- stöd- och handledningstjänster	78 %	83 %	15 %	13 %
Yrkesexamen i mentalhälsoarbete och missbrukarvård	88 %	87 %	8 %	12 %
Specialyrkesexamen i mentalhälsoarbete och missbrukarvård	89 %	88,5 %	8 %	10 %

Yrkesexamen inom funktionshinderområdet	79 %	74 %	20 %	20 %
Specialyrkesexamen i äldreomsorg	91 %	90 %	6 %	8 %

**i siffrorna ingår inte de gemensamma examensdelarna och deras delområden eller erkända examensdelar*

Medeltal för studeranderesponsen* (avslutande enkät)

Examen	medeltal för yrkesprov 2022	medeltal för yrkesprov 2023	medeltal för alla frågegrupper 2022	medeltal för alla frågegrupper 2023
Specialyrkesexamen i rehabiliterings- stöd- och handledningstjänster	4,8	4,9	4,3	4,4
Yrkesexamen i mentalhälsoarbete och missbrukarvård	4,8	4,8	4,5	4,4
Specialyrkesexamen i mentalhälsoarbete och missbrukarvård	4,9	4,8	4,5	4,2
Yrkesexamen inom funktionshinderområdet	4,9	4,8	4,5	4,4
Specialyrkesexamen i äldreomsorg	4,8	4,8	4,8	4,4

** Bedömningsskala 1–5*

Arbetsplatsenkät 2022–2023*

Examen	medeltal 2022	medeltal 2023
Specialyrkesexamen i rehabiliterings- stöd- och handledningstjänster	4,2	4,0
Yrkesexamen i mentalhälsoarbete och missbrukarvård	4,6	4,0
Specialyrkesexamen i mentalhälsoarbete och missbrukarvård	4,3	4,4
Yrkesexamen inom funktionshinderområdet	3,8	4,2
Specialyrkesexamen i äldreomsorg	4,3	4,3

** Bedömningsskala 1–5*

Enkät för arbetsplatshandledare 2022–2023*

Examen	medeltal 2022	medeltal 2023
Specialyrkesexamen i rehabiliterings- stöd- och handledningstjänster	4,3	4,1
Yrkesexamen i mentalhälsoarbete och missbrukarvård	4,2	4,1
Specialyrkesexamen i mentalhälsoarbete och missbrukarvård	4,3	4,3
Yrkesexamen inom funktionshinderområdet	4,2	4,4
Specialyrkesexamen i äldreomsorg	4,2	4,3

** Bedömningsskala 1–5*

Reflektioner

Fördelning av platserna för yrkesprov

Största delen/nästan alla yrkesprov görs på arbetsplatserna.

Förverkligande av tvåpartsbedömningen

Tvåpartsbedömningen genomförs utmärkt.

Arbetslivsrespons (enkät för arbetsplatshandledare)

För utbildningsanordnarnas del varierade arbetslivsperioderna mellan olika examina hos samma examensarrangör. Den lokala faktorn kan vara en förklarande faktor i arbetslivssamarbetet. För vissa examina

gavs det respons om introduktionen i bedömningen av yrkesprov som läroanstalten erbjuder. Kanske är det tidsbrist som hindrar deltagande i utbildningen för bedömare av yrkesprov. Bedömningarna som vissa läroanstalter fick, bl.a. stöd för handledningen av den studerandes lärande och introduktion i bedömningen av yrkesprov, var svag. Några utbildningsanordnare ska fästa särskild uppmärksamhet vid anordnandet av yrkes- och specialyrkesexamen i mentalhälsoarbete och missbrukarvård. Även i specialyrkesexamen i äldreomsorg finns det mycket att förbättra i fråga om samarbetet med arbetsplatshandledare, bl.a. stöd för bedömningen och introduktion i att bedöma yrkesprov.

Arbetslivsrespons (arbetsplatsenkät)

Yrkesexamen i mentalhälsoarbete och missbrukarvård: Samarbetet mellan läroanstalter och arbetslivsaktörer är i regel smidigt. Detta är en allmän observation även om andra examina. I vissa läroanstalter behöver man särskilt utveckla hur läroanstalten på förhand säkerställer att den studerande har tillräckliga färdigheter för lärande i arbetslivet. Det verkar som om läroanstalterna erbjuder examensdelar vars innehåll motsvarar sektorns inlärningsbehov väl. Bedömningarna var i regel mycket goda.

Reflektioner

Miljöer för yrkesprov och deras lämplighet för påvisande av kunnande

Yrkesprovsmiljöerna väljs enligt anvisningarna i examensgrunderna.

Motiveringar till ordnande av yrkesprov på läroanstalter

Mycket få/nästan inga yrkesprov ordnas vid läroanstalterna. Yrkesproven genomförs i autentiska verksamhetsmiljöer.

Generaliseringar om rättelseyrkanden

Arbetslivskommissionen har inte fått några rättelseyrkanden 2022–2023.

Situationen gällande planer för bedömning av kunnande

Motsvarar väl/i huvudsak minimikravet på datainnehåll. Planen för bedömning av kunnande är en del av utbildningsanordnarens kvalitetshanteringssystem. Det som ingår i planerna syns i det praktiska arbetet.

Förverkligande av personlig tillämpning i praktiken

Den personliga tillämpningen är en väsentlig del av planeringen och genomförandet av yrkesprov med beaktande av de studerandes individualitet. Enligt studeranderesponsen genomförs den personliga tillämpningen väl i praktiken.

Utvecklingsobjekt i anordnarnas verksamhet enligt kommissionen

Enligt arbetsplatshandledarresponsen och studeranderesponsen är anordnarnas verksamhet som helhet högklassig och bra. Enskilda anordnarspecifika utvecklingsobjekt är bl.a. ändringar i arbetsbeskrivningen för lärare i huvudsyssla/PUK och handledning, en ökning av antalet läroavtal och att erbjuda enskilda examensdelar, att utveckla skraddarsydda examensdelar samt att utveckla arbetslivssamarbetet och höra de studerande. Det har också väckt diskussion om man fokuserar för mycket på systemet; glömmer man målet, det vill säga att få kompetent arbetskraft för arbetslivets behov.

Examensgrundernas och examensstrukturens funktion

Reflektioner

Arbetslivsmotsvarigheten i examensgrunderna och upplevelser av hur examensgrunderna fungerar / Genomförande av valfrihet vid avläggande av examina

Specialyrkesexamen i mentalhälsoarbete och missbrukarvård: bristen på valbara examensdelar har till en början väckt förvirring (Mentalhälsoarbete och missbrukarvård bland barn och unga samt Mentalhälsoarbete och missbrukarvård bland äldre). Man kan välja en valbar examensdel från en annan examen. Det önskas en uppdatering av examensgrunderna.

Specialyrkesexamen i äldreomsorg: i reformen av examensgrunderna har man varit nöjda med kompetensområdena och deras arbetslivsmotsvarighet. Denna specialyrkesexamens examensgrunder innehåller många valbara examensdelar. Antalet avlagda yrkesexamen inom funktionshinderområdet har ökat. Man är nöjda med denna yrkesexamen, särskilt med hur den motsvarar arbetslivet.